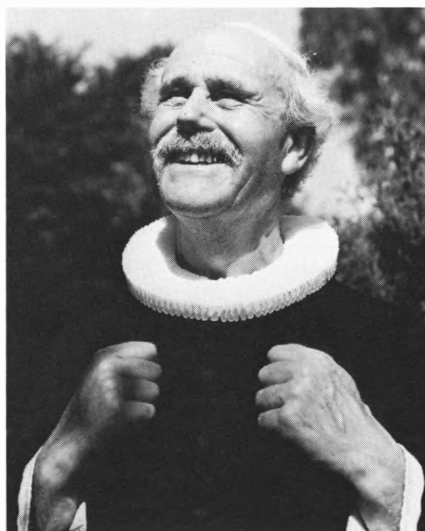

Ejner Federspiel

Feborg, som han kaldtes blandt venner, er kun én blandt mange små men store danske birolleskuespillere, som det nok er værd at riste en rune over. Det sker kun alt for sjældent. Federspiel (1896-1981) var aktiv skuespiller i ca. 65 år, på teater, film og TV. Desuden var han i 30 år, 1945-75, leder af Bellevue Teatret. Det var hyggeligt at blive hilst med et »Goddag« af den hvidhårede direktør i foyeren. Han måtte afslutte sin omfattende teaterkarriere, da han blev 80, men på film og TV fortsatte han til sin død. Hans kendteste filmrolle er Peter Skrædder i *Ordet* (Carl Th. Dreyer, 1955), men han startede som statist på Nordisk og Palladium allerede i stumfilmtiden (den eneste titel, vi har verificeret, er *Fy & Bi*-filmen *Hr. Tell og Søn*, Lau Lauritzen, 1930). I alt medvirkede han i omkring 50 tonefilm i et vidt varieret rollefag. Fra søfiskal over bonde, fisker, adskillige præster samt flere alvorlige karakterstudier til de sene års mange utroligt morsomme og kære gamle med strittende hvidt hår, få replikker med tilhørende hovedrysten og en udstråling, der er uforglemmelig. Et af de mest mindeværdige eksempler på denne type-casting forekom på TV, hvor han også nåede en hel del roller (den sidste var i Hans Kristensens serie *Opgang* i 1979). Vi tænker på hans rolle som Ghita

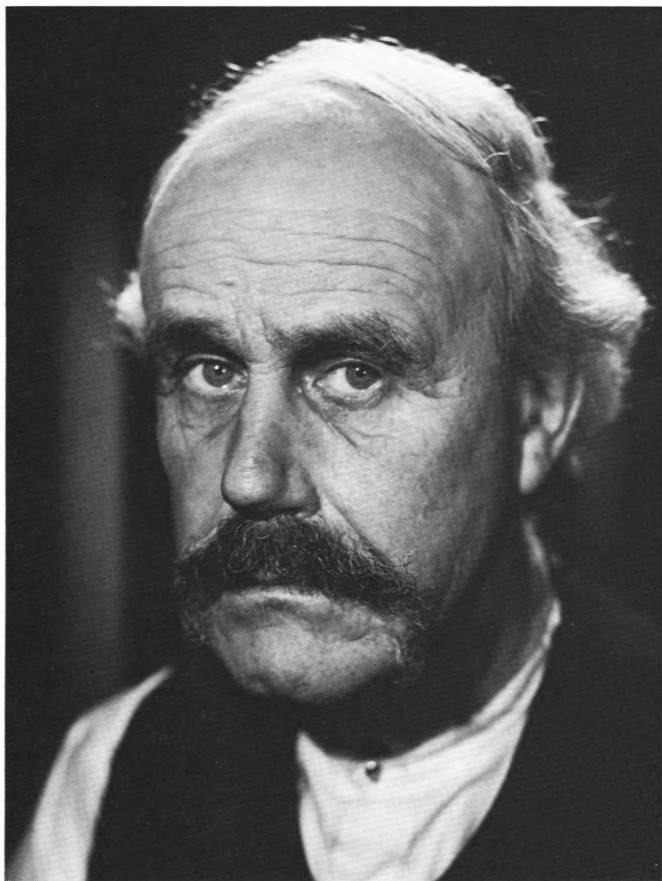
I Vores lille by (1954), Tørk Haxthausens og Henning Ørnbaeks forsøg på en seriøs folkemedie, er han den festlige præst, som ved en fejltagelse holder en gribende ligprædiken over en god dansk bajer.

Øverst:
En sinister butler i *Jens Ravns stilige sci-fi-gyser, Manden der tænkte ting* (1969)

Nørbys far i Panduros *Louises hus* (Palle Kjærulff-Schmidt, 1977). Bortset fra denne TV-films øvrige kvaliteter, som er mange, er det den gamle hr. Jernvig, der først dukker op i erindringen. Louise er på besøg i sine forældres gammeldags-borgerlige hjem, hvor hendes mor står og stryger. Mens de diskuterer ligegyldigheder, bliver en dør pludselig lukket op, og Jernvig kommer til syne med de hovedrystende ord: »Er jeg bleg?« Han er tilsyneladende lidt af en hypokonder. Efter en kort diskussion går han igen, men der går ikke lang tid: »Nu blev jeg svimmel igen!« Fru Jernvig: »Nåja, det blir jeg da så tit!« Jernvig: »Det drejede helt rundt... jeg var lige ved at faldet!« Fru Jernvig: »Du faldt jo ikke...« Jernvig: »Jeg var lige véd sir jeg!« Fru Jernvig: »Det ka' være en hjerneblødning!« Jernvig: »Sådan noget vrøvl... (Vredt) sådan noget forbandet sludder!« – står der i manuskriptet, men Federspiel giver den en markant drejning, idet han *meget* vredt siger: »Sådan noget forbandet schl... schlud... Vrvøvl!«

Kombinationen af smukt gammel-dannet dansk, mundvand og et desperat udtryk i det rynkede ansigts små øjne under det pjuskede strithår gør det til en morsom og bevægende scene – fordi det er Feborg!

Asbjørn Skytte/Lars Ølgaard

Ejner Federspiel i sin betydeligste filmrolle. I Dreyers mesterlige filmatisering (1955) af Kaj Munks skuespil *Ordet* er han den indremissionske Peter Skrædder over for Henrik Malbergs grundtvigianske Morten Borgen (en rolle, som Federspiel i øvrigt havde spillet 20 år tidligere på Betty Nansen Teatret). I Federspiels fremstilling bliver skrædderen en salvelsesfuld, selvretfærdig hykler. Uforglemmeligt er især det øjeblik, hvor den puritanske facade krakker og han oven på et religiøst opgør med Borgen råber »Proprietærbølle!« efter ham.

Et kort, men herligt øjeblik i Edward Flemings *Rend mig i traditionerne* (1979). Olaf Ussing har knaldet en bombe af på sindssyghospitalets herretoilet; og da braget og røgen har lagt sig, finder vi denne forvirrede medpatient bag en af lokumsdørene: »jamen, jeg trak jo bare i snoren!«

En assessor, som er oppe at køre med den altid uudholdelige Ole Søltoft. Tom Hedegaards *Affæren i Mølleby* (1979), en Korch-pastiche, hvor Balling også havde en finger med.

Federspiel i en karakteristisk 40'er-rolle. I *Kriminalassistent Bloch* (Grete Frische og Poul Bang, 1943) spiller han den nervenedbrudte, desillusionerede bogholder, som sætter gang i kriminalintrigen ved at begå selvmord – eller er det . . . ?

»På mine ældre dage er filmen kommet til og har åbenbart en komisk åre hos mig, jeg ikke kendte til . . . det var Erik Balling, der fandt den,« sagde Federspiel i et interview i 1976. Det blev bl.a. til seks snurrige gammelmandsroller hos Olsen-Banden. Her i *Olsen-Banden går amok* fra 1973.

Herunder:

En stilling som herskabstjener hænger ikke længere på træerne. De tre herrer hér har set produkthandler Harrys annonce – det værste, de kan regne sig frem til, er dog en viktualiehandler. »Åh nej, ikke det«, stønner Federspiel forpint. Og som bekendt holder kun Ebbe Rode stand. Fra *Leif Panduro og Bent Christensens Harry og kammertjeneren* (1961).

